

Bernardo Varela López, voceiro do grupo provincial do BNG na Deputación de Ourense; María Mangana Guede e Xosé Manuel Puga González deputados do grupo provincial do BNG, ao abeiro da Lei da Administración Local de Galiza e demais disposicións concordantes presenta a seguinte moción: **REFORZO DA PROMOCIÓN DO GALEGO DESDE A DEPUTACIÓN DE OURENSE**

EXPOSICIÓN DE MOTIVOS

O Consello da Cultura Galega (CCG), institución pública de Galiza creado en 1983 co obxectivo de promover e difundir a cultura galega en todas as súas manifestacións e que funciona como un órgano asesor da Xunta de Galiza fixo público recentemente o informe "Competencias e usos das linguas cooficiais en España. O galego en perspectiva comparada", que analiza a situación do galego en relación con outras linguas cooficiais do Estado.

Dito informe ofrece unha análise detallada sobre a situación do galego en comparación con outros territorios nos que tamén hai máis dunha lingua oficial. O informe destaca unha preocupante tendencia á baixa do uso e comprensión do galego entre as xeracións máis novas. Unha diminución interxeracional na capacidade de entender, falar, ler e escribir en galego que é única entre as comunidades con linguas cooficiais no Estado español. En Cataluña ou o País Vasco, obsérvase unha mellora nas competencias lingüísticas entre a mocidade, resultado de políticas educativas máis efectivas. En Galiza, pola contra, a porcentaxe de persoas con estudos superiores que falan galego é lixeiramente inferior á das que teñen un nivel educativo máis baixo, o que suxire unha menor eficacia das políticas educativas na promoción do uso do galego. Ademais, o uso do galego diminúe progresivamente entre as persoas que foron criadas nesta lingua conforme se afastan do núcleo familiar, con caídas significativas nos ámbitos laboral e educativo.

Que o galego se atopa en situación crítica, especialmente entre a mocidade, tamén o sinala o IGE ao facer público os datos de 2023. Indica o IGE que o 32,4% dos menores, de 5 a 14 anos, non sabían falar galego, o que supón un incremento de 16 puntos en 15 anos. O uso exclusivo do castelán aumentou en Galiza: 53,6% dos nenos e nenas e o 43% dos mozos e mozas entre 15 e 29 anos declaran expresarse sempre en castelán, mentres que só 7% e 11,9% respectivamente falan sempre en galego. Este escenario confirma unha substitución progresiva do galego polo castelán entre as novas xeracións.

A normalización lingüística é un proceso social que procura, ao abeiro da lexislación vixente, a xustiza no ámbito sociolingüístico, para que os galegos e as galegas poidamos manter a visión do mundo desde a óptica que só nos pode dar a lingua propia do noso país. É responsabilidade de todos e de todas contribuímos a manter a diversidade e a riqueza lingüística e cultural do mundo dándolle continua vida ao galego, para que poidamos ollar, imaxinar, vivir e describir as cousas, os feitos ou as ideas con óptica propia e desde a lingua xenuína que aquí se foi creando, e para que poidamos facelo con normalidade.

O proceso de normalización lingüística, para que sexa efectivo, debe ser asumido pola cidadanía, mais as administracións públicas teñen a obriga legal e a responsabilidade social de apoiar e promover ese proceso, para o que deben implementar políticas lingüísticas activas.

Para isto, as administracións locais xogan un papel fundamental, principalmente por seren as administracións máis próximas á cidadanía, coas que a xente ten unha maior relación e contacto frecuente, e as que desenvolven accións e xestionan os servizos máis próximos á veciñanza.

E, deste xeito, as deputacións, que deben ter como finalidade principal a de colaborar e cooperar na xestión da actividade municipal, deben asumir tamén as súas responsabilidades e obrigas no ámbito da normalización lingüística, impulsando, colaborando e cooperando cos concellos para que estes poidan contar con servizos e

desenvolver accións e medidas de cara ao fomento do uso e prestixio da lingua galega en todos os ámbitos sociais.

Para desenvolver e implementar as súas políticas en calquera ámbito, os concellos dótanse de instrumentos técnicos. Así, para desenvolveren a política urbanística teñen departamentos de urbanismo, para desenvolveren as políticas culturais teñen departamentos de cultura, para desenvolveren as políticas sociais crean departamentos de servizos sociais... E no ámbito da política lingüística eses departamentos técnicos son os servizos de normalización lingüística (SNL).

Os servizos de normalización lingüística comezaron a crearse en Galicia a raíz da Lei de normalización lingüística (1983), da Asemblea de Alcaldes de Compostela (1984), da Lei de uso do galego como lingua oficial polas entidades locais (1988) e da primeira convocatoria de subvención para corporacións locais para a creación de servizos de normalización lingüística municipais (1991).

O obxectivo principal dos SNL debe ser o de procurar o incremento do uso e prestixio da lingua galega en todos os ámbitos sociais, para o que deben ter, resumidas, as seguintes funcións: funcións xerais internas: asesorar a Administración en todo o relacionado coa política de fomento do uso e prestixio do galego, velar polo cumprimento da lexislación en materia lingüística, asesorar para que se teñan en conta e propor criterios lingüísticos normalizadores transversais en accións de todas as áreas municipais, etc.; dinamización lingüística: planificar, xestionar e avaliar programas, accións, campañas, liñas de información e axuda, etc., para o fomento da lingua no conxunto da cidadanía e nos diversos ámbitos e sectores: deporte, asociacionismo, hostalaría, comercio, festas, lecer, empresa, etc.; formación (socio)lingüística: planificar, xestionar e difundir programas de formación lingüística e sociolingüística, difundir materiais, recursos, lexislación lingüística, etc; e asesoramento lingüístico: mellorar a calidade lingüística e comunicativa das entidades, resolver dúbidas lingüística, ofrecer apoio para o uso do galego, etc.

As deputacións como administracións públicas que son, deben usar a lingua galega nas súas accións, intervencións e comunicacións, para cumprir coa obriga legal e responsabilidade social.

Mais o seu papel con respecto á normalización lingüística debe ir, loxicamente, moito máis aló do uso do galego, e debe basearse, principalmente, e atendendo ás súas funcións, en impulsar, colaborar e cooperar cos concellos da provincia para que estes poidan contar con servizos e desenvolver accións e medidas de cara ao fomento do uso e prestixio da lingua galega en todos os ámbitos sociais dos municipios.

Actualmente a Deputación de Ourense conta cun orzamento para a promoción do galego de 105.516,42 € correspondente a dúas prazas de tradutores de lingua Galega, unha delas vacante; 5.000€ para arrendamentos e cánones e 1.000€ para utensilios do gabinete. En total 111.516,42 €, un persoal e uns fondos evidentemente insuficientes para afrontar unhas tarefas tan amplas e diversas como as anteriormente mencionadas.

Por iso desde o grupo provincial do BNG propomos os seguintes acordos:

ACORDOS

1. Instar á Deputación de Ourense a que se cree un programa de cooperación con concellos para o fomento do galego desde os concellos, para que estes poidan contar con servizos de normalización lingüística co obxectivo de incrementar o uso e prestixio da lingua galega en todos os ámbitos sociais dos municipios e comarcas. Para que sexa efectiva, propoñemos que esa liña de cooperación cumpra os seguintes requisitos básicos:

- a. Que sexa un programa plurianual que, polo tanto, garanta un mínimo de estabilidade e continuidade no traballo a prol da lingua. Propomos que sexa trianual.
 - b. Que se dirixa a concellos medianos, de entre 5.000 e 20.000 habitantes para procurar que poidan contar con SNL propio, mais tamén a concellos pequenos, de maneira que se fomente que estes compartan SNL con municipios limítrofes que sumando os seus habitantes cheguen, como mínimo, a esa poboación duns 5.000 habitantes.
 - c. Que se asigne unha contía económica suficiente para impulsar realmente a creación e mantemento dos SNL. Propomos que se lle dedique unha contía que rode os 20.000 euros anuais para cada SNL.
 - d. Que o programa estableza o obxectivo básico dos SNL (o incremento do uso e prestixio do galego en todos os ámbitos sociais), as súas funcións (xerais internas, de dinamización lingüística, de formación e de asesoramento) e os criterios mínimos consensuados en canto a categorías profesionais, perfís, etc.
 - e. Que o programa inclúa medidas e mecanismos que faciliten a coordinación e accións conxunta entre os diferentes SNL.
2. Instar á Deputación de Ourense a que o Servizo de Normalización Lingüística ademais da acción normalizadora no seo da propia entidade, sexa o organismo técnico encargado de planificar accións de fomento do uso e prestixio do galego para seren implementadas en colaboración cos SNL dos concellos e outras entidades, para que así cheguen ao maior número de ámbitos, sectores e cidadáns e cidadás posible, e de xeito planificado e coordinado.
 3. Instar á Deputación de Ourense a crear un plan de actuación e/ou regulamento transversal para o fomento da lingua a través do que se establezan criterios lingüísticos e medidas transversais en todas as súas accións e áreas de actuación, de xeito que con todas elas se procure o incremento social do uso e prestixio do galego. Esas medidas e criterios lingüísticos básicos propónse que se teña en conta tanto en accións propias que a deputación desenvolva en todas as súas áreas como naquelas bases ou criterios que se apliquen á hora de conceder subvencións, de asinar convenios, de concesionar servizos, etc.

Ourense, 13 febreiro de 2025

Asdo: ~~Bernardo Varela López~~
Voceiro do Grupo Provincial do BNG de Ourense

A SEÑOR PRESIDENTE DA DEPUTACIÓN PROVINCIAL DE OURENSE